

KINNITATUD
SÜG Sihtasutuse
juhatuse esimehe
„ 17.“ märts 2010
käskkirjaga nr 1-3/26 p. 1.3

OHUTUSJUHEND

MAJAHOIDJA-AEDNIKULE

1. SISSEJUHATUS

Käesoleva ohutusjuhendi tutvustamine (esmajuhendamine) töötajale toimub pärast töötaja tööle vormistamist ja sissejuhatava juhendamise läbiviimist tööandja määratud päeva isiku poolt.

Töötaja täiendjuhendamine korraldatakse alljärgnevatelt juhtudel:

- uute töötervishoiu ja tööohutuse juhendite või õigusaktide kehtestamisel või kehtivate nõuete muutumisel;
- töökorralduse muutmisel või kui tema töös on olnud kolmest kuust pikem vaheaeg;
- tehnoloogia või töövahendite vahetamisel või uuendamisel;
- töötaja ümberpaigutamisel teisele tööle või tema tööülesannete olulisel muutumisel;
- kui töötaja rikkus tööohutusnõudeid, mis põhjustas või oleks võinud põhjustada tööõnnetuse;
- tööde või tegevuse puhul, mis ei kuulu töötaja töölepinguga määratud tööde või ametikohustuste hulka;
- kui struktuuriüksuse juht või töötaja ise peab seda vajalikuks;
- kui tööinspektor peab seda vajalikuks.

Täiendjuhendamise sisu ja mahu määrab tööandja.

Töötaja sissejuhatav, esma- ja täiendjuhendamine, väljaõpe ning töötaja iseseisvale tööle lubamine registreeritakse sellekohasel arvestuskaardil, päevikus või andmebaasis.

Töötaja kinnitab juhendamist, väljaõpet ning iseseisvale tööle lubamist oma allkirjaga.

Töötaja kohustused ja õigused.

Töötaja on kohustatud:

- osalema ohutu töökeskkonna loomisel, järgides töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid;
- järgima tööandja kehtestatud töö- ja puhkeaja korraldust;
- läbima tervisekontrolli vastavalt kehtestatud korrale;
- kasutama ettenähtud isikukaitsevahendeid ning hoidma neid töökorras;
- tagama vastavalt väljaõppele ja tööandja antud juhiste, et tema töö ei ohustaks tema enda ega teiste elu ja tervist ega saastaks keskkonda;
- kohe teatama tööandjale või tema esindajale ja töökeskkonnavolinikule õnnetusjuhtumist või selle tekkimise ohust, tööõnnetusest või tööülesande täitmist takistavast tervisehäirest;
- täitma tööandja, töökeskkonnaspetsialisti, töötervishoiuarsti, tööinspektori ja töökeskkonnavoliniku töötervishoiu- ja tööohutusosalase korralduse.

Töötajal on keelatud töötada alkoholi-, narkootilises või toksilises joobes või psühhotroopse aine mõju all.

Ohutusnõuete rikkumise korral kannab töötaja vastutust töötajate distsiplinaarvastutuse seaduse alusel.

Töötajal on õigus:

- nõuda tööandjalt töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele vastavaid töötingimusi ning ühis- ja isikukaitsevahendeid;
- saada teavet töökeskkonna ohuteguritest, töökeskkonna riskianalüüsi tulemustest, tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavatest abinõudest, tervisekontrolli tulemustest ja tööinspektori ettekirjutusest tööandjale;
- tõsise, ähvardava või vältimatu õnnetusohu korral peatada töö ning lahkuda oma töökohalt või ohtlikult alalt;
- keelduda tööst või peatada töö, mille täitmine seab ohtu tema või teiste isikute tervise või ei võimalda täita keskkonnaohutuse nõudeid, teatades sellest viivitamata tööandjale või tema esindajale ja töökeskkonnavolinikule;
- nõuda tööandjalt arsti otsuse alusel enda üleviimist ajutiselt või alaliselt teisele tööle või oma töötingimuste ajutist kergendamist;

- nõuda enda üleviimist sobivale päevasele tööle, kui ööajal töötamine on isikule arsti otsuse alusel tervise tõttu vastunäidustatud ning tööandjal on võimalik töötajat vastavale tööle üle viia;
- saada tööst põhjustatud tervisekahjustuse eest hüvitist vastavalt Vabariigi Valitsuse kehtestatud korrale;
- pöörduda töökeskkonnavoliniku, töökeskkonnanõukogu liikmete, töötajate usaldusisiku ja asukohajärgse tööinspektori poole, kui tema arvates tööandja poolt rakendatavad abinõud ja antud vahendid ei taga töökeskkonna ohutust.

Töötaja tervisekontroll

Töötaja tervisekontroll, selle vajadus selgub riskianalüüsist või kehtivatest seadusaktidest, viiakse läbi tööajal ja tööandja kulul.

Töötaja tervisekontroll algab esmase tervisekontrolliga tööle asumise esimese kuu jooksul ning edaspidi töötervishoiuarsti näidatud ajavahemiku järel, kuid mitte harvem kui üks kord 3 aasta jooksul.

MAJAHOIDJA-AEDNIKU TÖÖS VALITSEVAD OHUD

Õnnetusjuhtumid ja traumad:

- kukumine samal tasapinnal (ebatasasused, talvel jää- ja lumekoristustööd jne);
- kukumine kõrgusest (redelite või töölavade kasutamisel)
- kukumine masinatelt (traktorid, haagised, muud seadmed);
- elektrilöögi saamise võimalus töötamisel elektriseadmetega
- kontakt puhastusvahendites sisalduvate kemikaalidega.
- riiete, kinnaste või muude esemete kinnijäämine masinate liikuvate osade külge;
- teravate esemete kasutamine (noad, käärid, tangid, saed jms.), mis võivad põhjustada sügavaid haavu või isegi amputatsiooni;
- elektriliste töövahenditega töötamisel võivad töötaja keha vastu lennata mitmesugused esemed (nt. kivid, rauatükid jms);
- võimalik on traumade saamine kukuvatelt või tagasipainduvatelt okstelt;
- looma- ja putukahammustuste saamine;
- torke- ja löikevigastused jalgadele;

Tegurid, mis võivad põhjustada kutsehaigusi:

- majahoidja-aedniku töö võib olla füüsilist pingutust nõudev, mis võib põhjustada traumasid, valusid seljas ja kätes ning muid ülekoormushaigusi;
- kroonilised külmetushaigused.
- kemikaalide kasutamine võib põhjustada mürgistusi, silmakahjustusi, nahapõletust jne.;
- mitmesuguste taimeliikidega kokkupuutumine võib põhjustada allergiat;
- töövahendi – muruniiduk, trimmer jt. tekitatud müra võib põhjustada kuulmekahjustusi.

2. ÜLDNÕUDED

2.1. Tööülesannet tohib asuda täitma alles siis, kui selleks on teada ohutud töövõtted. Ohutusnõuete rikkumine võib põhjustada õnnetuse.

2.2. Tööriistu- ja seadmeid tohib kasutada ainult nendeks töödeks, milleks nad on ettenähtud.

2.3. Mitte kasutada tööriistu ega seadmeid, mille käsitlemist ei ole teile õpetatud.

2.4. Töövahendid, seadmed, mõõteriistad, tööriistad, käsi-tööriistad, jms. peavad olema paigutatud selliselt, et oleks tagatud ohutus ja käepärasus.

2.5. Väsinuna, või ravimite mõju all, mis mõjutavad nägemist, otsustusvõimet või kontrolli liigutuste üle, on keelatud töötada.

2.6. Märgates ohutusekirjade rikkumist teiste töötajate poolt või ohtu lähedalolijaile, peab töötaja viivitamatult võtma tarvitusele abinõud ohutuse

3. ENNE TÖÖD

3.1. Tuleb riietuda ettenähtud tööriietesse.

3.2. Töövahendid peavad olema korras.

3.3. Töökoht peab olema korralikult valgustatud.

3.4. Kõikidest avastatud puudustest tuleb teatada haldusjuhile või tema äraolekul kooli direktorile.

4. TÖÖ AJAL

4.1. Haljasalal liikudes ja töötades tuleb komistamise vältimiseks tähele panna väljaulatuvaid kive, puujuuri ja muid ebatasasusi.

4.2. Teravaid tööriistu tuleb enese ja teiste juhusliku vigastamise vältimiseks kanda või vedada kastis või kotis.

4.3. Vastavalt konkreetsetele tingimustele ja tööde iseärasusele peavad kõik majahoidja-aednikud olema varustatud korras tööriistade, -vahendite, inventari ja isikukaitsevahenditega.

4.4. Territooriumil liikudes on vaja kontrollida, kas rohu sees või põõsastes ei ole klaasi või rauatükke, roostetanud naelu, okastraati või muud prahti. Kui on, siis kogutakse nad kokku ja viiakse prügikonteinerisse.

4.5. Aiatööriistu tuleb hoida selleks määratud kohas. Peenra vahele jäetud reha, murule unustatud vikat jne. võib põhjustada vigastusi.

4.6. Mulda harige ainult vastavate tööriistadega ning kaitsekindaid kasutades.

4.7. Karusmarjapõõsaste, kibuvitsa, rooside jt. astelde või teiste ogadega põõsaste harvendamisel või nende juures mulla harimisel pandagu kätte tihedast riidest või nahast kindad.

4.8. Aianoaga töötamisel hoitagu oksa käega kinni ainult altpoolt lõikekohta, s.t. vaba käsi ei tohi olla noa liikumisteel.

4.9. Labidate, kõblaste, rehade jt. tööriistade käepidemed peavad olema valmistatud tugevast, hästi töödeldud puust või muust materjalist. Neil ei tohi olla pragusid, kidasid või muid ebatasasusi, mis võivad kahjustada kätt.

4.10. Aiakäärde, -nugade ja saagide käepidemed peavad olema korras, terad õigesti ja teravaks teritatud. Saeteral ei tohi olla pragusid ega katkisi hambaid.

4.11. Treppredelitel, kõrgete puude või hekkide lõikamiseks peavad olema korras kaitsepiiretega platvormid. Kui treppredelil töötatakse üle 3 m kõrgusel, peab redeli juures olema teine tööline, kes hoiab redelit.

4.12. Istikute, taimede, saagi jne. hoidmiseks ja koristamiseks kasutataval taaral ei tohi olla väljaulatuvaid naelu, traate, katkisi laudu jm.

4.13. Käsielektritööriista tuleb vooluvõrku ühendada ja ekspluateerida vastavalt valmistajatehase juhendile. Nugade vahetamisel ja teritamisel tuleb tööriist vooluvõrgust välja lülitada.

4.14. Riisudes rehaga ei tohi lükata reha enese ees või rehavar vastu kõhtu toetada. Rehavarre suund peab olema küljelt mööduv.

4.15. Labidaga kaevates peab jalavajutus olema tugev ja kindel, nii et jalg ei libiseks ega saaks vigastada vastu labida serva.

- 4.16. Puulehti, prahti või mulda tuleb laadida autole küljelt. Töötajad peavad olema üksteisest ohutus kauguses ja üksteist jälgima, et mitte kedagi vigastada.
- 4.17. Voolikuga kastes peab jälgima, et ei pritsitaks märjaks möödujaid või sõidukeid.
- 4.18. Voolik peab olema terve, kinnituskohad vett mitte läbilaskvad, neil ei tohi olla teravaid klambri- või traadiotsi. Voolikul ei tohi olla volte ega keerdumisi.
- 4.19. Raskusi tõstes olla tähelepanelik, et end mitte vigastada
- 4.20. Puisteliiv ei tohi olla töökohast kaugemal kui 50 m käsitsi kandmise puhul ja 150 m kelguga vedamise korral.
- 4.21. Lund tohib loopida kuni 3m kaugusele või kuni 2m kõrgusele
- 4.22. Praht ja jäätmed tuleb panna selleks ette nähtud konteineritesse või kohtadesse.
- 4.23. Sõiduteel tuleb töötada näoga vastu sõidukite liikumise suunda.
- 4.24. Kui kätel on kriimustusi või haavu, ei tohi teha tööd, kus tuleb mulla või kompostiga vahetult kokku puutada.
- 4.25. Kasutades kemikaale sisaldavaid puhastusvahendeid tuleb kasutada isikukaitsevahendeid.
- 4.26. On keelatud:
- teha üheaegselt samas kohas mehhaniseeritud ja käsitsitöid;
  - vedada lahtiselt (ilma ümbriseta) teravaid tööriistu;
  - hoida tööriistu liikumisteel;
  - asetada rehasid, hangusid jm. (piid) ülespoole;
  - kobestada, kaevata maad ja rohida ilma jalanõudeta;
  - kobestada pinnast, teha istikutele aukusid käsitsi ilma spetsiaalse inventarita;
  - laotada väetisi käsitsi või märgade kinnastega;
  - panna treppredelite otste alla juhuslikke esemeid (kive, lauatükke jm.) ning minna redelile kahekesi;
  - töötada elektriliste ja sisepõlemismootoriga käsitööriistadega nõjaredelitel;
  - panna taskusse, saapasäärde lahtisi nuge, kääre jt. terariistu;
  - okste lõikamisel oksalõikuriga asuda lõigatava oksa all. Puu all ei tohi sel ajal olla kõrvalisi isikuid;
  - ronida viljade kogumisel ja okste lõikamise ajal puudele;
  - jätta ilma järelevalveta tööriistu, mis on lülitatud vooluvõrku.
- 4.27. **Hekilõikuriga töötamisel:**
- Elektrilise hekilõikuri kasutamisel peab tööpaigas olema korras pistikupesa elektrikäsimasina vooluvõrku lülitamiseks. Vajaduse korral kasutada koos masinaga ka isoleerivaid isikukaitsevahendeid. (kindad, kummisaapad).
  - Enne hekilõikuri kasutamist kontrolli kaitseseadmete ja kergeltpurunevate osade korrasolekut ning vea ilmnedes lase tööriist remondida.
  - Elektrilist hekilõikurit, kui ta ei ole veekindel ja tal puuduvad veekindlust tähistavad märgid, on vihmasajus kasutamine eluohtlik ja seetõttu keelatud.
  - Kui elektritoitekaabel on saanud kahjustada, tuleb pistik kohe elektritoitevõrgu pistikupesast välja tõmmata.
  - Pikenduskaabli takerdumist lõiketerade vahele saab vältida kõige paremini siis, kui pügamist alustatakse elektritoitevõrgu pistiku (kaablirulli vm.) lähedalt ning töö käigust pistikupesast eemaldudes tõmmatakse kaablit enda järel.
  -
  - Pikenduskaabel peab paiknema nii, et see ei jääks lõiketeradele ette.
  - Kohe pärast hekilõikuri käest panemist tuleb hekilõikuri pistik eemaldada elektritoitevõrgu pistikupesast.
  - Silmavigastuste vältimiseks kasutada kindlasti kaitseprille või näokaitset. Vajadusel kanda kindaid (nt. ohu korral käsi okstega vigastada, lõikeseadme kokkupanekul jne.).

Riietuda tuleb tugevast kangast riietesse ja vältida lahtist riietust, mis võiks okste ja raagude külge kinni jääda. Jalanõudeks kasutada tugevaid, libisemisvastaseid kingi või saapaid. Saandaalides või paljajalu töötamine ei ole lubatud

- Bensiinimootoriga hekilõikuri kasutamisel, tuleb eelnimetatud kaitsevarustusele lisaks kasutada ka kuulmiskaitseid, mis tuleb mootori seiskamisel kohe eemaldada, et oleksid kuulda hääled ja hoiatused.
- Kasutamise eel tuleb kontrollida hekilõikuri kaitsemehhanismide korrasolekut vastavalt kasutusjuhendile ja puuduste ilmnemisel on seadme kasutamine keelatud.
- Hekilõikur on varustatud vibratsioonitasandussüsteemiga, mis vähendab vibratsiooni ülekandumist mootorilt ja lõikesedmelt käepidemetele. Ülemäärase vibratsiooni korral tuleb töö lõpetada ja masin remontida. Ülemäärane vibratsioon võib vereringehäiretega inimestel põhjustada veresoonekonna või närvide kahjustusi.
- Hekilõikuri kasutamise ajal ja teatud aeg pärast seda, on summuti väga kuum. Tuleb vältida kokkupuutumist kuuma summutiga.
- Kui töö käigus saab lõiketera vigastada, tuleb töö lõpetada, sest kahjustatud lõiketera suurendab kehavigastuste ohtu.
- Siseruumides ei tohi mootorit käivitada
- Enne käivitamist tuleb jälgida, et ei oleks inimeste ega loomade lõiketeradega kokkupuutumise ohtu.
- Tankimisel tuleb alati kasutada väljavoolamisvastase klapiga kütuseanumat. Töötava mootoriga hekilõikurit tankida ei tohi. Enne seadme käivitamist, tuleb see viia tankimiskohast vähemalt 3m kaugusele.
- Hekilõikurit ei tohi käivitada, kui:
  - seadmele on kütust voolanud: kuivatage ära kogu mahavoolanud kütus
  - kütust on voolanud teie nahale või riietele: vahetage riided ja/või puhastage end bensiinist
  - kütust lekib: asendage kahjustatud masinaosad
- Põhilised ettevaatusabinõud töö ajal:
  - jälgige ümbrust, et inimesed, loomad ja kõrvalised esemed ei saaks mõjutada teie tööd ega puutuks kokku lõiketeraga ega lõiketeralt eemale lendavate esemete ja osakestega.
  - vältige hekilõikuri kasutamist halbades ilmastikutingimustes, nt.paks udu, tugev vihm, tugev tuul või tugev pakane vms. Halbades ilmastikutingimustes töötamine väsitab ja võib põhjustada ohtlikke olukordi
  - jälgige, et oleks võimalik kindlalt seista ja kõndida. Pidage silmas võimaliku äkilise liikumisega esemeid (juured, kivid, oksad) ja ka ümbrust (augud, kraavid jne.). Kallakul töötades olge äärmiselt ettevaatlik
  - töötamine juhuslikele ja ebapüsivatele esemetele ronides ei ole lubatud.
  - kunagi ei tohi töötava mootoriga hekilõikurit maha panna, kui ta ei jää selgelt nähtavaks
  - kunagi ei tohi lasta seadet kasutada lastel
  - lõikamise ajal peab masin töötama täispööratel
  - elektrijuhtmete ja traat- ning võrkaedade lähedal töötamisel tuleb olla äärmiselt ettevaatlik
  - heki pealmise külje pügamisel, tuleb seadet hoida nii, et lõiketera moodustaks horisontaaliga nurga 15-30° ning liigutada hekilõikajat kaares edasi-tagasi üle heki, nii et püगतud oksad pühitaks eemale
  - heki külgede pügamisel tuleb seadet hoida nii, et lõiketera asetseks vertikaalselt ja liigutada seadet kaares üles-alla

- automaatse turvasiduriga hekilõikuriga töötades tuleb siduri rakendudes tööriist kohe välja lülitada.
  - töötamise käigus tuleb hekilõikurit hoida kogu aeg mõlema käega.
  - teiste tööde tegemise ajaks (näiteks okste või lõikeprahi eemaldamiseks) tuleb tööriist asetada väljapoole tööpiirkonda.
  - kui lõiketerad seiskuvad eriti tugeva oksa või mõne võõrkeha tõttu (näiteks traat heki sees) ja takistuse kõrvaldamiseks ei piisa hekilõikuri tagasitõmbamisest, tuleb enne takistuse terade küljest käsitsi eemaldamist esmalt mootor välja lülitada ja pistik elektritoitevõrgu pistikust välja tõmmata.
  - enne lõiketerade puhastamist tõmba pistik pistikupesast välja või sisata mootor
  - Hekilõikuri transpordi ja hoiulepaneku ajaks tuleb lõiketerale paigaldada vastav kate
- 4.28. Muruniidukiga töötamisel:**
- Töökohale ja töötamise piirkonda kõrvalisi isikuid, lapsi ja lemmikloomi lubada ei tohi.
  - Niidukit hoida kõrvalistele isikutele kättesaamatus kohas.
  - Muruniiduki tööks ettevalmistamisel täida täpselt tootja kasutusjuhend
  - Enne töö alustamist kontrolli, et:
    - töötsoonis ei viibiks kõrvalisi isikuid;
    - töötsoonis ei ole muid takistusi. Korista tööpiirkonnast kivid, mänguasjad, kaablid jne., kõik esemed, mis võivad niiduki tera poolt saadud löögi tulemusel lennata suvalises suunas ja põhjustada vigastusi või purustusi
    - puhasta puude ümbrus segavatest okstest, prahist ja muudest segavatest esemetest
    - kontrolli niiduki töötavate osade korrasolekut, vajalike kaitsekatete kohal- ja korrasolekut. Keelatud on kasutada niidukit ilma külgväljaviske kaitseta aga kogujata.
    - enne niiduki käivitamist kontrolli, et paagis oleks piisavalt kütust ja karteris piisavalt õli. Etüleeritud kütuste kasutamine bensiinimootorniidukiga töötamisel on keelatud. Bensiin peab olema puhas ja ei tohi sisaldada alkoholilisandeid. Ära tangi paaki liiga täis, soovitatav on jätta vähemalt 5 mm paisumisruumi
    - keelatud on niiduki käivitamine ruumis sees – mürgistuse oht
    - alati enne niiduki käivitamist kontrolli, et see oleks kasutuskõlblik
    -
  - Enne mootori käivitamist aseta niiduk kindlale alusele ja hoiu seda kindlalt. Lõiketera piirkond peab olema takistustest vaba.
  - Jälgi, et niitmise ajal ei oleks töötsoonis kõrvalisi isikuid, lapsi, loomi ega segavaid esemeid.
  - Niiduki transportimise ajaks seisata mootor ning võtta kasutusele meetmed juhusliku käivitumise vältimiseks.
  - Niidukit hoida tugevasti, mõlema käega.
  - Igasugusel, ka lühiajalisel niiduki kasutamise lõpetamisel seisata võimaluse korral tera või masina mootor.
  - Ära jätta niidukit kunagi järelevalvete, kui mootor töötab.
  - **Hoiu käed ja jalad eemal masina pöörlevatest osadest, lõiketera ligidusest. Keelatud on asetada käsi või jalgu niiduki korpuse alla.**

- Enne murukoguja tühjendamist, masina parandus-, reguleerimis-, määrimis- või puhastustööde teostamist seisata alti mootor, eemaldada küünlajuhe ja oodata, kuni lõiketerad täielikult peatuvad.
- **NB! Peale mootori seiskumist pöörlevad terad veel mõne sekundi.**
- Keelatud on niiduki reguleerimine, remont või puhastamine töötava mootori korral.
- Kontrolli regulaarselt kõiki poltühendusi ja vajadusel pinguta neid. Eriti tähelepanelik olla lõiketera kinnituse suhtes.
- Keelatud on ümber ehitada turvaseadmeid. Kõiki kaitseid tuleb kasutada tootja poolt ettenähtud juhiste järgi. Kontrolli regulaarselt, et kaitseid funktsioneeriks korralikult.
- Niiduki juures ja küljes tohid kasutada ainult originaalvaruosi ja tootja poolt ettenähtud lisaseadmeid.
- Niidukit remontida ja hooldada on lubatud ainult vastava erialase ettevalmistuse saanud isikutel. Ära hakka ise teostama remondi-, reguleerimis- ja hooldustöid, milleks sul puudub väljaõpe.
- Lõiketera tohib teritada ainult vastava ettevalmistusega isik. Ebaõige teritamine võib põhjustada raske õnnetusjuhtumi.
- Ära seisa niiduki korpuse või väljaviske ava läheduses, kui masina mootor töötab.
- Tundmatu objekti vastu põrkumisel peata kohe mootor, eemalda küünlajuhe ja kontrolli masinat võimalike vigastuste suhtes. Liigne vibratsioon viitab alati rikkele.
- Kõik vigastused eemaldada enne mootori taaskäivitamist!
- Bensiinimootoriga niidukit ei tohi kallutada ette ega külgedele!!!
- Enne küteteaine lisamist seisata mootor. Kütete lisamise ajal on keelatud suitsetada ja kasutada lahtist tuld.
- Niidukiga tohib töötada ainult tööasendis, mis tagab seismise kindluse, komistamise ja kukkumise vältimise. Keelatud on joosta niitmise ajal!
- Töötada sobivas, ohutud tööd tagavas tööriietuses. Kasutada kaitsevahendeid (prillid) ja libisemiskindlaid jalatseid, mis vähendavad kukkumise ohtu.
- **Muru tohib niita ainult lükates muruniidukit enda ees! Tagurpidi kõndides või enda järel niidukit tõmmates muru niita ei tohi.**
- Niitmise kallakutel:
  - kallakutel niitmisel olla eriti ettevaatlik. Lõpeta töö, kui tunned end ebakindlalt;
  - niida alati piki nõlva, mitte üles alla;
  - arvesta, et kõrge muru võib varjata takistusi;
  - ole ettevaatlik murukoguja või lisaseadmete kasutamisel, sest see vähendab niiduki stabiilsust;
  - ära kasuta niidukit kaljudel, pankadel ega kraavipeervedel;
  - ära niida märga muru, kuna niiduk võib märjal pinnal külgsuunas liikuda
  - ole ettevaatlik nõlvadel pöördeid sooritades.
- Täiendavad ohutusnõuded bensiinimootoriga niiduki kasutamisel:
  - kontrolli kütete piisavust paagis enne masina käivitamist;
  - keelatud on tankida kinnises ruumis ja kuuma või töötava mootoriga. Kui bensiini on maha valgunud, tuleb see enne masina käivitamist ära pühkida või oodata, kuni see on ära aurustunud;
  - ära vala bensiini lahtise tule juures ega suitsetades;
  - hoia bensiini ainult selleks ettenähtud anumates ja kohas;
  - sulge kütusepaak tihedalt korgiga;
  - vaheta koheselt vigastatud kütusepaak või –kork terve vastu;

- enne masina puhastamis-, hooldus- või seadistustöid seiska mootor, oota kuni terad on täielikult seiskunud, eemalda süüteküünlalt kõrgepingejuhe ja aseta gaasihoob “ STOP” asendisse
- vigastatud summuti vahetada koheselt terve vastu;
- mootori ülekuumenemise ja süttimise vältimiseks hoia mootor ja selle ümbrus puhas rohust, puulehtedest ja porist;
- enne niiduki kinnisesse ruumi paigutamist lase mootoril maha jahtuda;
- ruumis sees on mootori käivitamine keelatud

4.29. Redelil töötamine:

4.29.1. Redelit võib kasutada ainult kasutusjuhendis ettenähtud otstarbel ja viisil.

4.29.2. Redelite liigitus

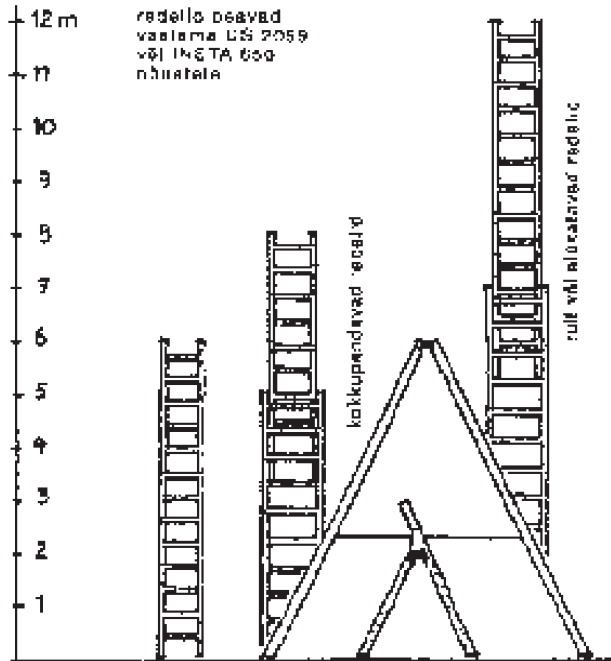
Käesolevas ohutusjuhendis käsitletakse järgmisi redeli liike:

- Najaredelid:
Jagamatu trepipostiga redelid.
- Harkredelid:
Harkredel koosneb kahest üksikredelist, mis on sümmeetriliselt ühendatud hingedega ühises tipupunktis ning paigaldatud A-kujuliselt.
- Treppredelid:
Treppredel on varustatud toetusjalgadega ning lamedate astmetega, mis paiknevad horisontaalselt, kui trepp on üles seatud.
- Teleskoopredelid:
Teleskoopredelid koosnevad paralleelsetest üksikredelite sektsioonidest, mis on kinnitatud teineteise külge juhtsoonte abil, nii et nende pikkust saab muuta.
- Kokkupandavad redelid:
Kokkupandav redel koosneb kahest või enamast üksikredelite sektsioonist, mida saab redeli kasutamiseks kokku panna ning mida saab täielikult lahti võtta säilitamiseks või transportimiseks.
- Kombineeritavad redelid:
Kombiredel koosneb kahest üksikredelist ning teda saab kasutada üksikredelina, harkredelina või teleskoopredelina. Kahe üksikredeli laius on võrdne mõlemas otsas.

4.29.3. Redelite reguleerimine ja paigaldus

- Teisaldatavad redelid peavad olema reguleeritud sellisel viisil, et neid oleks võimalik kasutada, töökorda seada ning hooldada nii, et sellest ei tekiks ohtu kasutajale või teistele isikutele.
- Redel peab olema varustatud kasutusjuhendiga ning olema selgelt märgistatud tootja informatsiooniga. Vajalikus ulatuses peab kasutusjuhendis olemasolev informatsioon olema märgitud ka redelil. Sellisteks andmeteks võib näit. olla:
  - lubatud pikkus
  - lubatud koormus
  - redeli kalle
  - hoiatus ohtliku kasutamise viisi eest
- Kasutusele võetavad redelid peavad miinimumina vastama DS/INSTA 650 või EN 131 nõuetele. Soovitav on osta vaid neid redeleid, millel on selgelt märgitud, et nad vastavad nende nõudmistele.
- Lisavarustus, näit. katuseharjasangad, konksud ja redelijalad peavad kuuluma samasse redelisüsteemi või olema valmistatud sellisel viisil, mis on silmnähtavalt sobilik kombineerimiseks.
- Redeleid ei tohi paigutada vetruvale või ebastabiilsele alusele, näit. autole, või paigaldada tellingutele.

- Redeleid võib paigaldada vaid horisontaalsele ning püsivale pinnale. Iga redelipost tuleb hästi ning ühtemoodi toetada. Kui see ei ole võimalik, peab kompenseerimiseks ühte redeliposti turvaliselt pikendama ning vajaduse korral tuleb rakendada eriabinõusid nihkumise vältimiseks. Väiksemate kõrgusvahede kompensatsiooni võib teostada, kasutades selleks üksikut turvalist alust.
- Pikendusjalga võib treppidel teostava töö puhul kasutada vaid väikestel ühekaldelistel redelitel ning eeldusel, et redel on selleks mõeldud.
- Üksikredelid, kokkupandavad redelid ning teleskoopredelid peab paigaldama õige kalde all, tavaliselt 60-70 kraadi all.
- Seadmeredelid peavad alati olema kindlustatud nihkumise vastu, näit. Alt kinnitamise abil või sobiva redelijala kasutamise abil.
- Redel, mis seatakse üles masti vms. najal, peab olema varustatud sobiva toetusseadmega, juhul kui konstruktsioon ei tee seda ülearuseks.
- Harkredelid peavad olema turvaliselt kindlustatud redelipostide nihkumise vastu kettide või muu sama turvalise abivariustuse abil, mis peavad olema mõlemal pool ning olema paigutatud u. 1/3 redelipostide kõrgusest.
- On lubatud kettide paigutamine poole redeliposti kõrgusele, kui redelil on kuni 9 astet.
- Harkredelite tipuosad ei tohi olla teineteise suhtes pinges, et ei tekiks kinnisurumise ohtu.
- Kombineeritavatel redelitel, mida kasutatakse harkredelitena, peavad olema ketid või mõni muu sama turvaline kindlustus, ning redelijalad.
- Redeleid ei tohi paigutada uste, väravate vms. ette, kui viimaseid ei ole kinnitatud avatud asendisse, suletud või neid valvatakse.
- Redeleid mida kasutatakse juurdepääsuvõimalusena, peab turvaliselt kinnitama, et nad oleksid kindlustatud nihkumise ja ümberkukkumise eest. Nad peavad ulatuma vähemalt 1,0 meetrit üle juurdepääsukoha. Suurema kui 5,0-meetrise kõrguse puhul on soovitatav juurdepääsu võimaldamiseks kasutada trepitorne, treppi vms.
- Redelite õige kasutamine hoiab ära kukkumisõnnetused. Redelid peavad alati olema kindlustatud nihkumise vastu.
- Redelitel võib transportida vaid kergekaalulisi ning kergestikäsitsetavaid esemeid.
- Redelite suurimad lubatud pikkused.

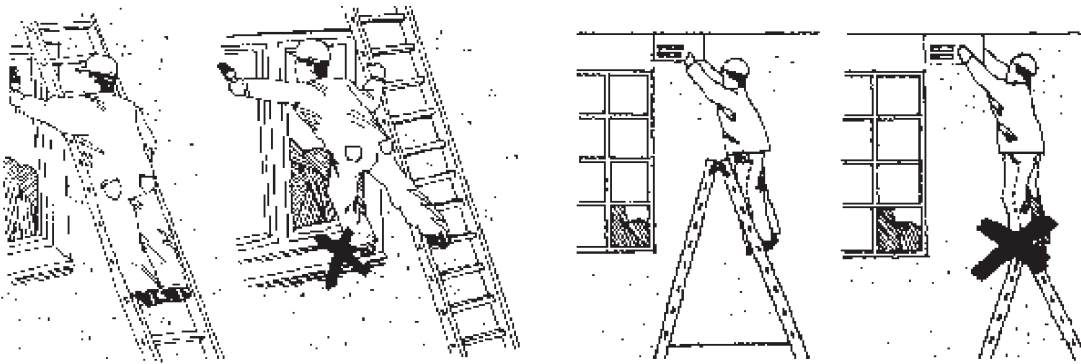
- Redel tuleb paigaldada nii, et see kasutamise ajal seisaks kindlalt ja et töö tegemiseks ei tuleks võtta ebaloomulikke ja ebanugavaid asendeid. Et oleks tagatud kindlus ja tasakaalu püsimine. Redel peab seisma tugeval sobiva suurusega liikumatul alusel nii, et redelipulgad püsiks horisontaalasendis. Rippredel, välja arvatud nõorredel peab olema kinnitatud nii, et see ei liigu ega kiigu.
- Kokkupandava redeli libisemist tuleb takistada redeli üla- või alaosa kinnitamisega, libisemist takistavate vahendite või muude lahenduste kasutamisega. Juurdepääsuredel peab olema piisavalt pikk, et ulatuda vähemalt ühe meetri võrra üle juurdepääsutasandi, välja arvatud juhul, kui redel on statsionaarselt kinnitatud.
- Lukustatavat mitmeosalist redelit ja pikendusredelit tuleb kasutada nii, et selle eri osad ei saaks üksteise suhtes liikuda. Liikuv redel tuleb enne sellele astumist fikseerida liikumatusse asendisse. Üksikredelid ei tohi kokku siduda, liimida ega ühendada kruvide ega naelte abil, välja arvatud juhul, kui see on kasutusjuhendis ette nähtud.

4.29.4. Redelil töötamine

- Redeleid kontrollitakse vähemalt üks kord kuus. Kontrollimise kohta koostatakse akt, kuhu märgitakse kontrollimises osalenud isikud, kontrollimise aeg ja tulemus ning võimalikud parandusettepanekud. Kontrollimisel avastatud puudused tuleb võimalusel kõrvaldada kohe või enne töövahendi kasutuselevõttu.
- Redelit tuleb kasutada nii, et töötaja saaks sellest kogu aeg kinni hoida ja sellele kindlalt toetuda. Redel peab võimaldama sellest kindlat kinnihoidmist ka siis, kui redelil olles midagi kantakse.
- Redelil seistes ei tohi töötada korraga kauem kui 30 minutit. Mitmekülgsel pikemaajalise töö puhul, mida teostatakse vahelduvalt redelilt ja püsivalt aluselt (põrand, maapind jms.), võib reteleid siiski kasutada, kui redelite kasutusaeg kokku ei ületa kolmandikku antud isiku päevasest tööajast. Keelatud on seista kõrgemal kui ülalt kolmandal pulgal või astmel. Üldjuhul ei tohi redelil töötada kõrgemal kui 5 meetrit aluspinnast. Eriolukordades on siiski lubatud teostada kerget tööd ka

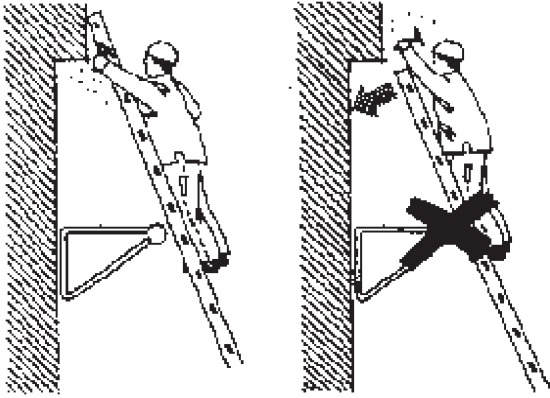
suuremal kõrgusel, näit. vahetada lambi pirn. Kui redel on pikem kui 5 m, tuleb ta kinnitada.

- Kui tööd teostatakse redelilt, peab redeli paigutust muutma vastavalt töökäigule, nii et tööobjektini ulatumiseks ei ole vajalik suuremat vahemaad, kui üks käepikkus.
- Redelitel töötamisel peavad töötajal jalas olema sobivad jalatsid pehme libisemiskindla tallaga. Jalats peab kindlalt jalas püsima.
- Redelil töötamise eel, tuleb veenduda et redelid oleksid sobivad antud töö teostamiseks. Lisaks tuleb teha kindlaks, kas redel on kättsaamise hetkeks üle kontrollitud ning korras, s.t ilma vigade ja puudusteta, ning samuti korrektselt hooldatud.
- Redelil võib korraga viibida vaid üks inimene. Harkredelil siiski üks inimene kummalgi poolel.
- Üksikredelitel ei tohi kanda esemeid, kui need esemed pole kergekaalulised ning kergestikäsitsetavad.
- Töövahendid peavad olema kerged ja kergestikäsitsetavad ning nendega peab saama töötada, kasutades selleks ühte kätt.
- Üksikredelid ei tohi kokku siduda, kokku liimida, ühendada kruvide või naelte abil, kui nad ei ole selleks määratud.
- Metallredelid ja redelitalades vabalt paikneva metalltugevusega puuredelid ei tohi kasutada kohtades, kus on kokkupuuteohht pingestatud elektrijuhtmete ning osadega.
- Redelid ei tohi paigaldada uste, väravate vms. ette, kui viimased ei ole kinnitatud avatud asendisse, suletud või neid valvatakse
- Redelil töötades ei tohi vahemaa jalgealuse pulga ja redeli ülaotsa vahel olla väiksem kui 1 m.
- Kui töötatakse redelil inimeste või sõidukite liikumise piirkonnas, peab redeli juures olema valve.
- Mõned näited:

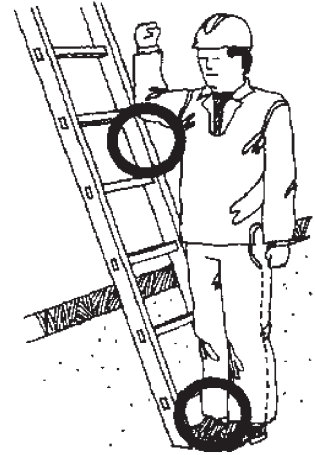

Redelil töötades, tuleb redeli paigutust muuta vastavalt töö käigule nii, et kaugus töösoonini ei oleks suurem, kui üks käepikkus

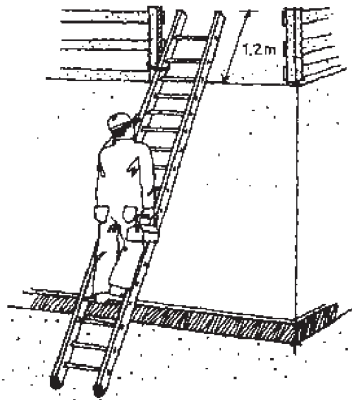
Redelil töötamisel ei tohi seista redeli ülemisele otsale lähemal, kui ülevalt kolmandal astmel.

Nõjaredel peab toetuma alati otsaga, mitte kunagi ainult keskelt

Üksik-, kokkupandavad- ja rull-väljalükatavad redelid tuleb paigaldada õige kalde all, tavaliselt 60-70 kraadi all.

Redelil võib transportida ainult kergekaalulisi ja kergesti käsitsetavaid esemeid. Juurdepääsuks kasutatavad redelid tuleb paigutada selliselt, et nad ulatuksid vähemalt 1,2m üle juurdepääsukoha. Redel tuleb kinnitada selliselt, et oleks välistatud redeli nihkumine ja ümber kukkumine.

4.29.5. Redelite säilitamine ja hooldamine:

- Üksikuid kasutuses mitteolevaid redevaid peab säilitama nii, et nad ei alluks mittevajalikele mõjudele, näit. ilmastiku mõjudele, suurele kuumusele, ning alati vastavalt tootja juhtnõrdele.
- Kahjustatud ning defektseid redevaid kasutada ei tohi. Redeleid peab parandama turvalisel ning kompetensel viisil vastavalt tarnija juhtnõrdele.
- Puuredeleid (v.a välimine talapool) ei tohi värvida, vaid neid tuleb töödelda läbipaistva lakiga, läbipaistva värvi või muu sarnasega.
- Redeleid peab põhjalikult üle vaatama kompetentne isik vastavalt tootja juhtnõrdele tavaliselt üks kord aastas. Ülevaatus peab hõlmama nii redevaid, kui ka kogu lisavarustust. Redelid peavad olema registreeritud koos ülevaatus tulemuse äranäitamisega.

4.30. Raskuste käsitsi teisaldamine:

- Raskus või selle teisaldamine võib põhjustada terviseriski, kui see:
  - on liiga suure massiga või mõõtmetelt kogukas;
  - on kinnihaaramiseks ebamugava kujuga;
  - on ebastabiilne või selle sisu võib liikuda;
  - oma kuju või konsistentsi tõttu võib töötajat vigastada, eriti kokkupõrkel teise esemega.
  - teisaldamiseks nõutav füüsiline pingutus on liiga suur;
  - raskust saab teisaldada ainult ülakeha pöörates;
  - teisaldamisega võib kaasneda raskuse äkiline liikuma hakkamine;
  - teisaldatakse ebakindla või ebamugava kehaasendiga.
  - teisdustööks ei ole piisavalt ruumi, eriti vertikaalsuunas;
  - põrand on ebatasane või libe, põhjustades kukkumisohtu;
  - teisdustööd tuleb teha erinevatel põranda- või töötasapindadel;
  - jalgealune on ebapüsiv;
  - õhutemperatuur või -niiskus ei ole teisdustööks sobiv või puudub vajalik ventilatsioon.
  - teisdustöö on liiga sagedane või pikaajaline, põhjustades suurt koormust eelkõige selgroole;
  - puhke- või taastusaeg on liiga lühike;
  - raskuse tõstmine-langetamine toimub ebamugavas kõrguses, nt õlavöötme kõrgemale või allpool põlvede kõrgust, või ebamugavas kauguses, nt kehast eemal;
  - raskust ei saa kandmisel toetada vastu keha või kui kandmise vahemaa on liiga pikk;
  - tööprotsessist johtuvatel tehnilistel põhjustel ei saa töötaja oma töötempot muuta;
  - töötaja kannab ebasobivat riietust, jalanõusid või kui tema muu varustus ei sobi teisdustööks.
  - töötaja on füüsiliselt nõrk konkreetse ülesande täitmiseks;
  - töötajalpuudub ohutuks teisdustööks vajalik väljaõpe.
- Kandmistee peab olema vaba, tasane ja võimalikult lühike, eesliikujast ärgu püütagu mööduda, et juhuslikult kukkunud ese kedagi ei vigastaks.
- On keelatud kanda vaate seljas, sõltumata nende massist. Seista rööpe või kaldteid mööda mahaveeretatava kauba ees või pealeveeretatava kauba taga ning veeretada laste rõhtpinnal äärtest lükates
- Vedelikku sisaldavat taarat võib vedada (teisaldada) ainult eripakendis. Klaastaara tuleb asetada püsti (kork ülespoole).
- Kaubakastide ümberpaigutamisel tuleb käte vigastamise vältimiseks iga kast enne üle vaadata. Väljaulatuvad naelad ja plekiribade otsad tuleb kinni lüüa.
- Materjale, detaile ega tooteid ei tohi ladustada korratult. Lasti mahapanekul tuleb veenduda, kas see asetub õigesti ja püsivalt.
- Teisaldatavaid esemeid tohib maha võtta ainult virnade või hunnikute pealt. Enne nende mahavõtmist virna otsast, tuleb veenduda, kas kõrvalseisev ese püsib kindlalt ja ei kuku ümber.

5. PÄRAST TÖÖD

- 5.1. Korjata kokku töövahendid, puhastada ning viia selleks määratud kohta.
- 5.2. Vaadata üle tööpiirkond ja veenduda, et kõik on korras.
- 5.3. Kõikidest tööajal märgatud korratustest tuleb teatada tööloigu juhile.
- 5.4. Tööriided ja isikukaitsevahendid jätta selleks ettenähtud kohtadesse (kappi).

6. ERGONOOMIA

Ülekoormushaiguse põhjuseks võivad olla töö ebaratsionaalne organiseerimine, pikaajaline viibimine sundasendis, üksikute lihasrühmade pidev staatiline pinge, korduvad samalaadsed kiired liigutused, äkilised tööritmi muutused, ebaõiged töövõtted, vead raskuste käsitsi teiseldamisel, pisitraumad ja liigväsimus.

Raskusi tõstes:

- hoida selg võimalikult sirge
- tõstetav raskus hoida kehale võimalikult lähedal
- hoida jalad põlvedest kergelt kõverdatud
- pöörata keha jalgadest, mitte seljast
- mitte tõsta õlgadest kõrgemale
- vältida korduvat ühe käega tõstmist
- mitte tõsta liiga madalalt (sobiv raskuse tõstmise kõrgus on 70-80 cm)
- hoiduda juhuslikest äärmuslikest tõstetest.

Soovitusi õigeteks tööasenditeks:

Pea ja kaela piirkond

Tüüpilised vead: pea sage pööramine või pikaajaline hoidmine ette- või tahakallutatud asendis.

Soovitav tööasend: hoida pead võimalikult keskasendis, vältida sagedasi pöördeid ja äärmuslikke asendeid.

Tüüpilised vead: töötamine asendis, kus õlad on kõrgendatud või õlavarred tõstetud (üle 30 cm), kiired korduvad õlavarre liigutused, küünarvarre tugevad pöörded sisse- või väljapoole, töötamine kätega randmete piirasendis – ülemäära sirutatud või painutatud, käsi on pideva pinge all, hoides käes detaili või tööriista.

Soovitav tööasend: hoida õlavarred kehale võimalikult lähedal, vältida ülemäärast painutust ja sirutust randmeliigeses.

Selg

Tüüpilised vead: töötamine kummargil sundasendis, korduv ülekeha pööramine, raskete esemetete tõstmine ebaõigete võtetega.

Soovitav tööasend: hoida selg võimalikult sirge nii seistes kui ka istudes, lühendada sundasendis viibimise aega, vaheldada seismist istumisega ja vastupidi. Teha erinevaid töid vaheldumisi.

Töökõrgus on väga tähtis tegur. Kui see on ebaõigesti valitud, siis keha väsib väga kiiresti. Töökõrgus peab olema selline, et tööd saaks teha ilma selga painutamata ja õlgu õiges ja pingutamata asendis hoides.

Tööd tuleks teha käte loomuliku asendi juures, nii lähedal kehale kui võimalik.

Väsimus on ülepinge tunnus. Ülepinges olevaid lihaseid tuleb lasta taastuda, muutes tööliigutusi. Ükski tööasend või –liigutus ei ole soovitatav pikaajaliselt, neid tuleb vaheldada. Vaheldust saavutatakse erinevate tööoperatsioonide või seismise ning istumise vaheldumisega. Tööoperatsioone tehtagu erinevate tööliigutustega, mis võimaldab lihaste koormust ühtlustada.

Ülepingutuste vältimise seisukohast tulebsagedasi lühemaid pause eelistada harvadele pikka-
dele pausidele. Pikad puhkepausid on vajalikud siis, kui töötatakse külmades või kuumades
mikrokliimaatilistes tingimustes.

7. TEGUTSEMINE ÕNNETUSOHU JA TULEKAHJU KORRAL

Töötajad peavad tõsise ja ähvardava õnnetusohu korral võtma tarvitusele abinõud vastavalt
oma teadmiste ja kättesaadavatele tehnilistele vahenditele võimalike tagajärgede vältimiseks
ka sellisel juhul, kui vahetu ülemusega ei ole võimalik kohe ühendust saada.

Tõsise ja vältimatu ohu korral peavad töötajad töökohalt lahkuma kiirelt ja ohutult. Tõsise ja
vältimatu ohu korral oma töökohalt või ohtlikult alalt omavoliliselt lahkunud töötajat ei tohi
selle eest karistada ega asetada ebasoodsasse olukorda.

Tulekahju tekkimisel tuleb tagada inimeste ohutus ja nende kiire evakueerimine või päästmine
ohustatud alast.

Tulekahju avastanud isik on kohustatud:

- teatama viivitamatult häirekeskusele (telefonil 112), kus tulekahju on puhkenud ja mis põleb
ning nimetama oma perekonnanime ja teate andmiseks kasutatava telefoninumbri ning
vastama päästetöötaja esitatud küsimustele;
- hoiatama ohtu sattunud inimesi;
- sulgema uksed ja aknad ning välja lülitama ventilatsiooni, tõkestamaks tule levikut;
- võimaluse piires asuma tuld kustutama.

Tulekustutus- ja päästemeeskonna sündmuskohale saabumisel informeerib tulekahju
avastanud isik või objekti valdaja esindaja meeskonna juhti:

- tulekahju tekkekohast ja ulatusest;
- võimalikust ohust inimestele;
- muudest tulekahjuga kaasneda võivatest ohtudest (plahvatused, ohtlikud kemikaalid,
elektriseadmed jms).

8. ESMAABI

Iga töötaja peab enne tööle asumist olema tutvunud esmaabi andmise juhendiga.

Kõige olulisem on tegutseda rahulikult ja läbimõeldult.:

- püüda välja selgitada kannatanu seisukord
  - raske tööõnnetuse puhul helistada koheselt hädaabinumbri **112**;
  - olemasolevate võimaluste piires anda kannatanule abi,
  - vajadusel seisata ohtlikud seadmed, välja lülitada elektrivool jne.
- Juhul kui töötajal ei ole piisavalt teadmisi esmaabi andmises, siis oodata kuni saabub selleks
väljaõpetatud töötaja või kiirabi.

NB! Ebaõigete esmaabi võtete kasutamine võib kannatanu seisundit veelgi raskendada.

9. KASUTATUD KIRJANDUS JA KEHTIVAD ÕIGUSAKTID

1. Töötervishoiu ja tööohutuse seadus (RT I 1999, 60, 616; 2000, 55, 362; 2001, 17, 78)
2. Tegevusaladele esitatavad töötervishoiu tööohutus ja nõuded (RT I 1999, 100, 881)
3. Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded (RT I 2000, 4, 30)
4. Töötajate tervisekontrolli kord (RTL 2003, 56, 816)
5. Tuleohutuse üldnõuded (RTL 2000, 99, 1559)
6. Töötervishoiu- ja tööohutusala väljajõppe ja täiendõppe kord (RTL 2000, 136, 2157)
7. Raskuste käsitsi teisaldamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded (RTL 2001, 35, 468)